

NORSK
PRESSEFORBUND

NORSK
REDAKTØRFORENING

NORSK JOURNALISTLAG

MEDIEBEDRIFTENE

Justis- og beredskapsdepartementet

postmottak@jd.dep.no

merethe.rein@jd.dep.no

Deres ref

Vår ref

Dato

82-14

22.08.2014

Høring – Politiets adgang til å benytte et fremtidig register over nasjonale identitetskort

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle type medier, Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeider og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Mediebedriftenes Landsforening (MBL) er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon. MBL skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. Alle foreningene har blant annet som formål å verne om ytrings- og informasjonsfriheten.

Vårt innspill knytter seg til allmennhetens og pressens rett til innsyn i registeret.

Dette mener vi:

Retten til innsyn etter offentleglova må tas inn i forarbeidene.

I avsnitt 2.3 om tilgang til opplysningene i passregisteret skapes det et mangelfullt bilde av dagens rettsstilsand når man ikke tar med allmennhetens og pressens rett til innsyn i opplysninger. Ettersom man legger til grunn at det samme regelverket skal gjelde for id-registeret som passregisteret, er det svært viktig at gjeldende rett fremstilles helhetlig og korrekt.

Dette forholdet tok vi også opp under høringsrunden ved lov 21. juni 2013 nr. 87 om endringer av passloven i brev datert 22.03.2013 (vedlagt). Til dette svarer departementet følgende i Prop. 153 L (2012-2013):

«*Departementet* nevner at spørsmål om allmennhetens rett til innsyn i passregisteret ikke er særskilt regulert i passloven. Rett til innsyn kan imidlertid følge av offentleglova. Etter offentleglova § 3 har allmennheten som hovedregel rett til innsyn i «[s]aksdokument, journalar og liknande registre for organet». Med ordet «dokument» menes en logisk avgrenset informasjonsmengde som er lagret på et medium for senere lesing, lytting, fremvisning, overføring eller lignende, jf. offentleglova § 4 første ledd. Opplysninger som er underlagt taushetsplikt, er unntatt fra innsyn, jf. § 13 første ledd. Videre åpner loven for å gjøre unntak fra innsynsretten for en del andre typer informasjon, blant annet

fødselsnummer, jf. offentleglova § 26 femte ledd. Etter offentleglova § 26 tredje ledd første punktum kan det nektes innsyn i «personbilete som er teke inn i eit personregister». I departementets «Rettleiar til offentleglova» punkt 8.18 er passregisteret nevnt som eksempel på et slikt register. Videre er det uttalt at det ikke bør praktiseres meroffentlighet for bilder omfattet av denne bestemmelsen i verneperioden etter åndsverkloven § 45 c siste ledd, dersom ikke et av vilkårene etter åndsverkloven § 45 c første ledd for å vise bildet offentlig, er oppfylt. Etter denne bestemmelsen kan bildet vises offentlig blant annet dersom det har «aktuell og allmenn interesse».

Departementet mener altså åndsverkloven § 45 c siste ledd gir et særlig grunnlag for å unnta personbilde i passregisteret, når ikke bildet har aktuell og allmenn interesse.

Dette er en tolkning av loven vi ikke følger. Åndsverksloven § 45 c handler om "gjengivelse eller offentliggjøring, og kan ikke brukes til å innskrenke en lovbestemt innsynsrett. Innsyn er ikke det samme som offentliggjøring. Til sammenligning har man rett til innsyn i rettsdokumenter, oppslag i domstolen m.v., som eksempelvis kan være krenkelse av privatliv og lignende, men verken domstol eller allmennhet kan straffes for slik offentliggjøring.

Vi mener derfor alle opplysningene, både i passregisteret og i dette id-registeret, må følge hovedregelen om innsyn, og unntak kan bare skje ved lovhjemmel og dersom det foreligger et reelt og saklig behov for å unnta opplysningene, jf. offentleglova § 11.

Vi synes det er beklagelig at departementet for andre gang velger å se helt bort fra offentlighetsprinsippet i sin fremstilling av reglene på dette området. Tilgang til opplysninger fra denne type register er svært viktig for journalister i arbeidet med å undersøke og kvalitetssikre opplysninger. Da bør ikke fremstillingen i lov eller forarbeid bidra til å skape forvirring og dermed unødig usikkerhet rundt hva som er gjeldende rettstilstand.

Erfaringsmessig er forvaltningen kritiske når presser ber om denne type opplysninger fra registre, og forarbeidene har stor betydning for hva som blir praksis. Sivilombudsmannen har flere ganger kritisert forvaltningen for å unnta opplysninger i strid med offentleglova fordi man ikke kjenner reglene på området godt nok. Forarbeidene gir en god anledning til å legge føringer som sikrer en lovlig praksis i tråd med offentlighetsprinsippet. Det minste vi kan kreve er at gjeldende rett blir fremstilt korrekt og helhetlig i forarbeidene.

Vennlig hilsen

For Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær

For Norsk Presseforbund

Kristine Foss
jurist

For Norsk Journalistlag

Thomas Spence

Thomas Spence
leder

For Mediebedriftenes Landsforening

Pernille A. Børset

Pernille A. Børset
fagsjef